

Smaastykker.

8.

Om Stenglinernes Forhold til Danmark.

Af Eiler Nystrom.

I Begyndelsen af 1760erne var Danmarks finansielle Stilling saa daarlig som den ikke havde været i lange Tider. Statens Pengevæsen var i Uorden og skønt det hele økonomiske Niveau var steget ved det stærke Opsving i Handel og Industri i de forudgaaende tredive Aar, var Statsgælden bleven større. Baade Frederik den Femtes og hans Faders Regering havde slugt store Summer, ikke blot ved selve Fyrstehusets Ødselhed og Lyst til Pragt, men ogsaa ved mere velmente end egentlig vellykkede Forsøg paa at ophjælpe de merkantile og industrielle Forhold; og selve Finansstyrelsen havde under begge Konger ikke været god. Til alt dette kom de truende Udsigter til Krig med Rusland, der gjorde Penge til Rustninger nødvendige.

Under disse Omstændigheder gik de ledende Finansmænds Bestræbelser ud paa at slutte Forbindelse med fremmede Pengemænd og bevæge rige Købmænd til at tage fast Ophold i Danmark¹⁾, dels for at skaffe Staten billige Penge, dels for

¹⁾ Omkring Aar 1760 fik saaledes A. S. v. d. Osten, der den Gang var dansk Gesandt i St. Petersburg, Hans Lindholm til at tage fast Ophold i Danmark mod at der til Gengæld tillagdes ham Titel af Kommerceraad. Lindholm, Faderen til den bekendte Admiral Hans L., havde i en ung Alder forladt Danmark, etableret sig i Rusland og samlet en betydelig Formue (Udenrigsm. Arkiv: Depecher fra St. Petersburg 1759 $\frac{12.}{23.}$ Jan. og $\frac{28.}{8.}$ Juli, 1760 $\frac{1.}{12.}$ Aug.; Gehejmeregistratur 1759 Marts Pag. 43, 1760 Fol. 565; R. A. Sjæll. aabne Breve 1760 Nr. 452).

at skabe et naturligt og solidt Grundlag for højere Skatteydelse i selve Landet og trække fremmede Formuer dertil. Og blandt H. C. Schimmelmanns ikke mindst betydende Forbindelser i Hamborg var Stenglinerne.

Af den schwabiske Adelsslægt Stenglin indvandrede Augsburgeren Marcus Friederich Stenglin omkring 1670 til Hamborg, nedsatte sig som Handelsmand og Bankier og afgik ved Døden der 1736, i en Alder af 84 Aar¹⁾. Paa den Tid, da Schimmelmann var Resident i Hamborg, var der to store Bankierhuse af Navnet Stenglin, nemlig Philip Heinrich Stenglin, hvis Forretning gik under hans Fuldmægtigs Navn Peter Carstens, og Daniel Stenglin.

For Philip Heinrich Stenglin, der var en Sønnesøn af Marcus Fried. og født i Hamborg 1717, havde J. H. E. Bernstorff en særlig Bevaagenhed. Sandsynligvis har den hovedrige Stenglin i al Almindelighed været Staten en nyttig Mand — f. Eks. ved Optagelse af Laan og i det hele ved Statens finansielle Dispositioner i de knappe Tider —, ligesom Schimmelmann vistnok ogsaa har søgt at holde ham i høj Kredit hos Bernstorff som en værdifuld personlig Forretningsforbindelse²⁾. — I Sommeren 1763 indtraadte det store Krak i Hamborg. Ved Midten af August havde Forvirringen naaet sit Højdepunkt og man hverken udstedte eller indløste Veksler mere; henimod en Snes store Bankhuse blev ruinerede³⁾. Ogsaa Stenglin indstillede sine Betalinger, men Schimmelmann kæmpede for at redde ham, og det lykkedes. Den 16. August

¹⁾ R. A.: Bertouchs Korrespondance med Adelen: Stenglin.

²⁾ Jvfr. Danske Mag. 5. R. 5. B., S. 204.

³⁾ Se navnlig C. A. v. Johnns Depecher til Bernstorff af 9., 19. og 23. Aug. (Udenrigsmin. Ark. Depecher fra Hamborg). I den første skriver Johnn bl. a. „C'est le negoce d'argent en barres augmenté par la fonte des espèces, que tout le monde a regardé comme un nouveau Perou en dernier lieu, qui a occasionné ce grand bouleversement“. Baade Schimmelmann og Johnn skildrer Tilstanden i de mørkeste Farver, en fuldstændig Deroute. — Jvfr. Breve fra A. P. til A. G. Bernstorff af 16. Aug. og 6. Septbr. 1763 (Aage Friis, Bernstorffs Papirer I, Nr. 350, 354).

skriver Schimmelmänn til Bernstorff¹⁾, at han har gjort alt for at holde ham oppe, men at det har været en Umulighed, da man har standset sine Betalinger alle Vegne; han kan slet ikke beskrive den store Ulykke her i Hamborg — alle venter de, at Børsen skal styrte fuldstændig sammen. Men allerede den 19. er Forholdene lysere. Sch. har, som han skriver, indtil Dato holdt Stenglin oven Vande og har godt Haab om at frelse ham; han har nu atter begyndt sine Betalinger. Kort Tid efter har Stenglin indgaaet et Forlig med sine Kreditorer og Schimmelmänn forsikrer, at han, naar alt er betalt, dog er en Mand paa en halv Million Rdlr. Derfor har han ogsaa faaet ham til at give Løfte om at udfærdige en Memorial, som Sch. skal forebringe Kongen, naar han kommer til Kbhvn., og hvori Stenglin vil anmode Majestæten om at tage hans Søn i sin Tjeneste²⁾. Hvilket viser, at Sch. var stærkt optaget af at knytte Stenglin nærmere til Danmark; selv hjalp han ham til at komme paa Fode igen ved at overtage et større Antal af hans Veksler.

Bernstorff havde allerede den 15. Aug. udvirket et kgl. Moratorium paa et Aar for Stenglin over for Kreditorerne. Det kom imidlertid ikke til Anvendelse, thi Gesandten i Hamborg C. A. v. Johnn sendte det tilbage til Bernstorff uden at have vist eller omtalt det til nogen, under Hensyn til, at det sandsynligvis vilde mere skade end gavne; ikke mindst vilde Schimmelmännns Kredit lide Skaar derved. At Johnn har haft Ordre til at gøre alt for at redde Stenglin fra Ruin, fremgaar af Udtalelser i Depecher fra ham³⁾.

¹⁾ Dette og de følgende Breve fra Schimmelmänn til Bernstorff findes i Udenrigsmin. Arkiv (Depecher fra Hamborg).

²⁾ Brev fra Sch. til Bernstorff af 7. Oktbr.

³⁾ Saaledes siger han i en Depeche til Bernstorff af 9. Septbr. 1763 bl. a.: „Cependant je ne suis pas sans esperance qu' au moyen de certaines insinuations indirectes, que j'ai déjà commencé de faire à quelques membres du Magistrat relativement à M. de Stenglin, je pourrai venir à bout de l'empêcher de se précipiter trop à porter les choses à l'extrémité contre lui, au cas que ses affaires ne prissent pas un tour aussi favorable que je l'aurois souhaité“.

Stenglin kom altsaa over Vanskelighederne, men Schimmelmans Optræden i disse kritiske Dage stod for ham som et trist og smerteligt Minde. Han ansaa sig forurettet af sin Hjælper i Nøden, som han mente havde benyttet sig af hans ulykkelige Omstændigheder og beregnet sig en uforholdsmæssig høj Provision ved Overtagelsen af Vekslerne. Men det værste var, at han ikke turde komme frem med det, thi Schimmelmans Position var ham for stærk. Hvad han gemte, glemte han imidlertid ikke. Endnu i 1779 stod disse Dages Oplevelser for ham i det klareste Lys, og han nedskrev ved denne Tid en Art Testamente, hvori han for sine Børn fremstillede Schimmelmans Færd i mørke Farver og opfordrede dem til, hvis han, hvad der var det sandsynligste, skulde lukke sine Øjne før Skatmesteren, da at kræve ham til Regnskab og i fornødent Fald fordre Erstatning ad Rettens Vej paa Grundlag af dette Testamente¹⁾. Det er et ganske interessant Aktstykke, omend det selvfølgelig maa læses med behørig Kritik. Stenglin skildrer, hvorledes han har budt Schimmelmann en større Sum for Overtagelsen af Vekslerne, men at Schimmelmann fordrede det tredobbelte. „Mein Freund Schimmelmann“, skriver Stenglin saaledes, „war aber mit diesem meinen sehr freygebigen Anerbieten nicht zufrieden. Er kannte meine damaligen Umstände. Er wuste, dasz die grausamen Unglücksfälle meinen Verstand betäubt, und mich fast zu allen vernünftigen Ueberlegungen unfähig gemacht hatten. Er war dahero darauf bedacht, bey dieser Gelegenheit auf eine unchristliche Weise von mir zu profitiren, und um seinen Endzweck zu erreichen, machte er mir allerhand ungegründete Vorspiegelungen, die darauf hinaus liefen, dasz die Umstände der Copenhagener Banco²⁾ sehr miszlich und zweifelhaft wären, dasz er selbst beynahe mit seinem ganzen Vermögen darin fest sässe, und dasz er deswegen sich nicht um noch grössere Summen einlassen könnte“ etc. Og

¹⁾ R. A. Geneal. herald. Selsk.'s Specialia: Schimmelmann. Aktstykket er dateret Hamborg den 31. Marts 1779.

²⁾ Vekslerne var nemlig udstedte af Etatsraad Justus Fabritius i Kbhvn. for Regning den kgl. Bank.

Stenglin maatte, tvungen af Omstændighederne, gaa ind paa Schimmelmanss Fordringer. Videre fortæller han, hvorledes han i al Fortrolighed har betroet „denne Schimmelmansske Streg“ til Grev F. L. v. Dehn, den Gang Statholder i Slesvig, og at denne har forsikret ham om, at hvis han lod Historien komme frem ved Hoffet, vilde Schimmelmann ikke alene blive tvungen til at give ham Erstatning, men ogsaa blive dømt til en klækkelig Pengebøde, fordi han af ren Egennytte paa en utilladelig Maade havde nedsat den kongelige Banks Kredit. — Det gik dog ikke ganske som Stenglin havde ventet, Tilfældet vilde nemlig, at Schimmelmann døde først, og kort efter anlagde Stenglin Sag ved Glykstadtske Overret mod Arvingerne. Processens Udfald er det ikke lykkedes at oplyse, men sandsynligvis har Stenglin tabt Sagen; thi selv om Schimmelmanss Finansoperationer over for Stenglin i 1763 ikke har kunnet staa for en streng moralsk Prøve, saa har de sikkert været juridisk uangribelige¹⁾.

Stenglin, der var Kammerherre og i 1750 var bleven ophøjet i tysk friherrelig Stand, søgte Optagelse i den danske Adel med den Motivering, at han allerede var kejserlig Baron. Han fik ogsaa Naturalisationspatent som dansk Baron under 1. Febr. 1765, oven i Købet med et meget fint Vaaben; paa Skjoldet var nemlig 3 Hjelme, og om dette Punkt siges i Betænkningen over Stenglins indsendte Vaabenforslag, at det var „usædvanligt“ og at ingen Baron havde faaet Vaaben med 3 Hjelme undtagen Løvendal i Kristian V's Tid. Selv Schimmelmann havde maattet nøjes med 2 Hjelme paa sit Friherrevaaben²⁾.

Baron Stenglin døde den 4. Oktober 1793 i Mecklenborg, hvor han ejede en Del Godser, bl. a. Plüschow, som han havde erhvervet 1761 for en meget betydelig Sum. A. P. Bernstorff, der paa dette Tidspunkt var paa Rejse i Tyskland,

¹⁾ En Del Brudstykker af Sagens Akter findes i R. A.: Schimmelmansske Papirer Pk. 1. — I Statsarkivet i Slesvig har Sagen kunnet efterspores i Rettens Registraturer, men de paagældende Akter formodes at være kasserede.

²⁾ Lensarkivet i Justitsministeriet.

skrev til J. H. E., at det aabenbart var for at efterabe Besidderen af Ahrensburg (Schimmelmänn havde kort før købt denne Ejendom); hvis dette kom paa Mode, vilde Herregaardene snart komme i en Pris, saa Adelen ikke kunde købe dem mere¹⁾.

Som ovenfor berørt havde Schimmelmänn bevæget Stenglin til et Forsøg paa at faa Sønnen, Conrad Philip, anbragt i dansk Militærtjeneste, og efter Kongens udtrykkelige Befaling ansatte Generalkrigsdirektoriet ham ogsaa i Marts 1764 som Sekondløjtnant. Allerede Aaret efter købte Faderen en Eskadron til ham for over 5000 Rdr. og den 21. Aug. fik han Udnævnelse som Kaptajn²⁾. I 1775 blev han Sekondmajor, 1783 Kammerherre, 1785 Premiermajor og endelig 11. Decbr. 1789 Oberstløjtnant³⁾. I Maj det følgende Aar begærede han Afsked paa Grund af Svagelighed og foreløbig Permission til en Kurrejse til Tyskland; Afskedsbegæringen afsloges, Permissionen derimod bevilgedes, men samtidig blev det betydte ham, at hvis han fastholdt sit Ønske om Afsked, fik han ingen Pension⁴⁾. Hen paa Efteraaret gentog han sin Anmodning om Afsked, og som en af de Grunde, han mener der kan tale for, at der tilstaas ham Pension, anfører han, dels at Staten har sparet Pensionen til den Officer, hvis Afdeling hans Fader i sin Tid købte til ham i dyre Domme, dels at han i den Tid, han har staaet i dansk Militærtjeneste, har forbrugt i Kongens Lande henimod 40000 Rdr. som han efterhaanden har faaet fra sin Fader; faar han nu blot Pensionen, vil denne jævnt rindende Guldstrøm stadig komme Landet til Gode, da han intet hellere ønsker end at forblive

¹⁾ Aage Friis, Bernstorffske Papirer I, Nr. 522.

²⁾ R. A. Generalkrigsdir.'s Forest. 1764 Nr. 330 og 1765 Nr. 604. Eskadronen købtes af Premiermajor Joach. Fried. Curtius.

³⁾ R. A. Generalitets- og Komm. Koll.: Kgl. Ordres & Resol. 1775 Nr. 286, 1785 Nr. 125 og 1789 Nr. 815; Rentek. danske Forest. 1783, 24. Febr.

⁴⁾ R. A. Indk. Kommando-Sager 1790, Maj Nr. 204; Kgl. Ordres & Resol. 1790 Nr. 359.

her og at opdrage sine Sønner til brugbare Mænd i Kongens Tjeneste. Men man modstod de gyldne Løfter og gav ham Afsked uden Pension den 19. Novbr. 1790¹⁾.

Af Conrad Philip Stenglins Sønner (han var gift med Frederikke Louise v. Strahlendorff) var Daniel Stenglin, f. 1778, ogsaa i dansk Militærtjeneste. Allerede 1789 udnævntes han, endnu et Barn, til Kornet à la suite, men døde ganske ung i Aaret 1796²⁾.

De Omstændigheder, under hvilke det andet ovennævnte hamborgske Bankhus søgte at træde i nærmere Forhold til Danmark, er af noget ejendommeligere Art.

Husets Chef, Dr. Daniel Stenglin, var i 1765 kommen i en slem Knibe. Han havde indladt sig i et intimt Forhold til en Tjenestepige i sit Hus, Pigen blev svanger, fødte i Dølgemaal „auf dem heimlichen Gemach“ og Barnet kom af Dage paa en mystisk Maade. Hun blev arresteret, og skønt Stenglin var villig til at ofre en større Sum Penge, hvis Sagen kunde ordnes uden Fiskalproces, lykkedes det dog ikke. For at undgaa, saa vidt det var muligt, personlig at blive indviklet i Skandalen, besluttede Stenglin at vende Hamborg Ryggen. Saa snart den præjsiske Minister i Hamborg fik Nys om Sagen, gjorde han Stenglin Forslag om at tage til Berlin og lovede, at den præjsiske Konge skulde tage sig af Processen og hurtigst mulig se at faa en Ende paa den. Men Stenglin henvendte sig til Schimmelman, til hvem han havde fattet Tillid, og denne var ikke sen til at gaa ind paa den Handel, han foreslog. Stenglin tilbød nemlig at flytte til København og nedsætte sig der. naar han til Gengæld maatte faa Udnævnelse til Etatsraad eller i det mindste Justitsraad; endvidere paa Betingelse af, at Kongen af Danmark vilde gøre sit til, at han ved Bortrejsen fra Hamborg slap med en billig Decimation og endelig, at hans Effekter maatte

¹⁾ R. A. Indk. Kommando-Sager 1790 Novbr. Nr. 74; Kgl. Ordres & Resol. 1790 Nr. 554.

²⁾ R. A. Kgl. Ordres & Resol. 1789 Nr. 860.

komme toldfrit til Hovedstaden. Derimod erklærede Schimmelmann straks, at Kongen ikke kunde have noget at gøre med den rejste Justitssag mod Pigen, hvad Stenglin heller ikke fordrede eller behøvede, da han ikke havde nogen Skyld i Barnets Død. — Stenglin vilde gerne overbevise Schimmelmann om, at han var en Mand, som Danmark kunde være tjent med, og forelagde ham derfor sin Balance for det foregaaende Aar, der beløb sig til langt over 1 Million Mk. Banko. Med sit skarpe finansielle Blik saa Schimmelmann jo nok, at adskillige Poster var dubiøse Debitorer, men en Mand paa 300000 Rdr. Kurant mente han med god Samvittighed at kunne sætte ham til¹⁾. Og at det var Stenglins Alvor, bekræftede han ved at deponere en betydelig Sum i Veksler og Dokumenter, der skulde forblive i Schimmelmanns Værge, indtil han var installeret i København, foruden at han afgav en skriftlig Erklæring om sit Forsæt.

Schimmelmann lod straks Forslaget gaa til København i en Indstilling til Kongen, ledsaget af en varm anbefaling; overfor Bernstorff udtaler han, at lige saa fordelagtigt det er for et Land at have mange rige Købmænd og formaaende Bankiers, lige saa meget ønsker han tiere at kunne gøre saadanne Akquisitioner for Danmark og især da for København. Og at den danske Regering modtog Schimmelmanns Forslag med Kyshaand, viser Svarskrivelsen fra Bernstorff. Den 25. Juli 1765 meddeler han i smigrende Udtryk Schimmelmann, at han har forelagt Forslaget for Kongen og er bemyndiget til at takke ham for det Besvær, han har haft med at bevæge Stenglin til at bestemme sig for København; det

¹⁾ I 1763 standsede ogsaa Dan. Stenglin sine Betalinger, men medens man havde Medlidenhed med mange af de andre Huse, hvem Katastrofen traf, var dette ikke Tilfældet med Dan. Stenglin, der var en flot og „gewaltig“ Herre. Saaledes havde han kort før i Nærheden af Hamborg anlagt et med Volde befæstet Landsted, der stod ham i over 100000 Rdr. „Dergl. Handlung und grosze Ehrenstellen paszen sich am wenigsten bei groszem Verfall, den wir arme Menschen, auch öfters ohne unsere Schuld, erdulden müszen“, siges der i en „Nota“ til Depeche fra Johann til Bernstorff af 19. Aug. 1763.

smukke Resultat, han har opnaaet i denne Sag, har været Kongen til meget Behag. Kongen har af synderlig Naade tilstaaet Stenglin alt, hvad han anmoder om, og Bernstorff lover denne en ganske særlig god Modtagelse i København. Bernstorffs Ønske er blot, at Sagen under Schimmelmans „kloge og patriotiske Omsorg“ snarest mulig maa gaa i Orden¹⁾.

Stenglins Bestalling som Etatsraad var allerede bleven udfærdiget den 19. Juli 1765²⁾. Denne Iver fra dansk Side efter at opfylde Overenskomsten var egentlig noget forhastet. Thi Stenglin begyndte saa smaat at holde igen, da Magistraten i Hamborg ikke syntes ret villig til at lade ham slippe med en billig Decimation; endelig enedes man dog om 12000 Mk., hvad Schimmelmans udvirkede mere med det onde end med det gode. Det trak alligevel i Langdrag med Sagens Ordning og Stenglins Bortflytning fra Hamborg blev stadig udsat, og endelig den 23. Septbr. griber Schimmelmans med den største Uvilje Pennen for at meddele Bernstorff, at han nu i den Stenglinske Sag har et nyt Forslag, som han desværre paa Forhaand ved, ikke vil være Bernstorff behageligt.

Sagen var den, at der mellem Stenglin og hans Frue, ret naturlig, hidtil havde været en Misstemning, men den var nu efter mange Anstrengelser hævet, og det gode Forhold mellem Ægtefællerne atter oprettet. Da Fruen ikke for nogen Pris vilde forlade Hamborg og Sagen med Pigen alligevel synes at være bleven bragt til en for Stenglin gunstig Ordning, foreslog Fruen, bistaat af Slægt og Venner, at hendes Mand skulde etablere sig i Altona i Stedet for i København. Altona var jo ogsaa Danmark. Ganske vist gør Schimmelmans sig ligeledes til Tolk for dette Forslag over for Bernstorff, men tilføjer dog, at han har saa gode Garantier i Stenglins Depositum,

¹⁾ Schimmelmans Breve og Indberetninger findes i Udenrigsmin. Ark. (Depecher fra Hamborg), Bernstorffs Svarkoncepter i R. A. Tyske Kanc. U. A.: Hamborg (Pakken mærket: Koncepter til Breve til Gesandtsk. i Hamb. 1731—69).

²⁾ R. A. Tyske Kanc. I. A.: Ekstrakter over inden- og udenlandske ikke gehejme Eksped., anf. Dato.

at han nok kan tvinge Bernstorffs Vilje og Forlangende igennem.

Denne Ændring i den oprindelige Overenskomst huede slet ikke Bernstorff. Meget ugerne havde han erfaret Stenglins forandrede Bestemmelse og dristede sig ikke til at forelægge den for Kongen; Stenglin maatte staa ved sit én Gang frivilligt givne Løfte. København vilde vist iøvrigt tiltale ham mere end han egentlig forestillede sig, og i hvert Fald vilde alt blive gjort for at gøre ham Opholdet behageligt.

Da Schimmelmänn havde forebragt Stenglin disse Bernstorffs Udtalelser, besluttede han sig for anden Gang til at tage til København, men faa Dage efter, da han havde forhandlet med sin Hustru og hendes Slægtninge, ændrede han atter sin Beslutning. Da han selv vilde sende en Memorial til Kongen, bad han Schimmelmänn om ikke at gøre Indberetning derom, men denne lod alligevel Bernstorff vide, hvorledes Sagerne stod. Kort efter indløb der Meddelelse fra Bernstorff — der stod stejlt paa den én Gang truffne Aftale — om, at Stenglin havde sendt et rørende Bønskrift til Kongen, hvori han, som Bernstorff siger, heller ikke lod det mangle paa Forestillinger, som om det var en forfærdelig Ulykke at bo i København og rent umuligt at bevæge en Hamborgerinde til at forlade sin Fædredestad.

Om Vinteren blev der i København truffet en ny Overenskomst, ved hvilken det bl. a. synes at være indrømmet Stenglin at maatte nedsætte sig i Altona. Da Schimmelmänn i Foraaret 1766 kom tilbage til Hamborg, havde Stenglin dog endnu ingen Forberedelser gjort og havde ikke købt Hus i Altona til Kontor. Lige saa ivrig han før havde været for at give den danske Regering en Forestilling om, hvor velhavende han var og hvor udstrakt en Forretning han førte, lige saa sort afmalede han nu sine Forhold. Han havde lidt Tab paa sine berlinske Forbindelser og Tab paa de svenske, og havde iøvrigt til Hensigt helt at opgive de omskiftelige Forretningsforhold og leve roligt og tilbagetrukken af sine Rentepenge. Med den Motivering tilbyder han 10000 Rdr. for helt at blive fri for sine Forpligtelser og lover tillige at anbringe en Del

af sin Formue i København. Schimmelmänn gik med den Besked til Bernstorff og der kom et Forlig i Stand paa dette Grundlag, men Summen sattes op til 12000 Rdr.

Saaledes endte Sagen. Danmark blev narret for en rig Finansmand, men fik til Gengæld 12000 Rdr. for en Etatsraads-titel, og den, der profiterede mest derved, var Byen Altona, der fik de 10000 overladt til Fremme af sin Handel; de 2000 gik efter Bernstorffs Ønske til de slesvigske Skoler.

I hvert Fald endnu én Stenglin havde paa de Tider at gøre med den danske Stat, nemlig Philip Jac. Stenglin, der var Købmand i Altona. I Følge en afsluttet Kontrakt skulde han levere 6000 Geværer til Militæretaten, men da den første Sending kom i 1763, viste de sig saa godt som alle ubrugelige. Efter mange og lange Forhandlinger betalte Staten ham 7000 Rdr. for at lade Handelen gaa tilbage, men selv efter at Sagen var endelig ordnet, overhængte han Kongen med Anmodninger om yderligere Erstatning og bøn-faldt endogsaa om en kongelig Bestilling til sit Underhold, hvad han dog ikke fik¹⁾.

9.

Et par forklædte stednavne hos Sakse.

Af Jørgen Olrik.

Det er en bekendt sag, at Sakse ofte omskriver danske stednavne på Latin. Igennem hele hans værk møder man mange eksempler herpå (Albus fons, Caprinus lacus, Lethalis palus, Sinus viridis m. fl.); her skal fremdrages tre sådanne,

¹⁾ R. A. Krigskanc.: Overkrigssekr. Haandbreve 1763 Maj Nr 134. Generalkrigsdir.s 2. Depts. Journaler 1763, Dec. Nr. 47 og 91, 1764 Jan. Nr. 2 og Febr. Nr. 47; Kopibog 1763—64 Nr. 270; Forest. 1764 Nr. 68. Gen. & Komm. Koll. 2. Depts. Journal 1771 Aug. Nr. 35.